

SLOVENEK

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnistvu:

za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1.70

Za pošlj., na dom 20 h na
mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod iz
dvorišča nad tiskarno). — Rokopisi se
ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. —
Vsprejema naročnino, inserate in
reklamacije.

Upraviškega telefona št. 188.

Inserati:

Enostop. petitv. (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več kot trikrat 8 "

V reklamnih noticah stane
enostopna garmondv. št.
26 h. Pri večkratnem ob-
javljanju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izvemši nedelje
in praznike, ob pol 6. uri
popoldne.

Današnja številka obsega 4 strani.

Belokranjska železnica — velikanski uspeh S. L. S.

Led je prebit, vprašanje belokranjske železnice je končno rešeno. Meseca oktobra 1910 bo že tekla železnica iz Novega mesta čez Gorjance v Metliko in od tod v Karlovec. Decembra 1911 pa bode tekla še dalje železnica iz Ogulina čez Otočac in Gospič na Knin. To se pravi: Velika železniška črta, ki bode direktno vezala Dalmacijo z Dunajem bode šla čez našo Belo Krajino in naprej čez Rudolfovo in Ljubljano. Bela Krajina ne dobi le revne lokalne železnice, temveč dobi svetovno črto, ki bode velikanske važnosti, ker bode vezala Dalmacijo z Dunajem — morje z glavnim mestom naše države. Tako sta se pogodili dne 8. oktobra t. l. naša in ogrska vlada.

V tej svečani uri, ko je rešeno življenjsko vprašanje naše Dolenjske, konstatujemo z radostnim ponosom, da je ta rešitev **sajen uspeh Slovenske Ljudske Stranke**, ki z doslednim, vstrajnim in modrim delom koraka od uspeha do uspeha.

Dve imeni bodejo osobito najtesneje za vse čase spojeni z novo železno cesto: **Suklje** in **Susteršič**. Zgodovinska pravičnost zahteva, da to danes zagotovimo.

Bilo je še za Gautscha, ko je poslanec Suklje med pozornostjo zbornice in cellega kabineta sprožil svoj nujni predlog v prilogi belokranjski železnici.

Dr. Susteršič pa je paralelno v vsakem delegacijskem zasedanju, kot edini odposlanec Kranjske dežele, udarjal na to struno in osobito dokazoval življenjski pomen te črte (Novo mesto—Dalmacija) za avstrijsko stališče ob Jadranskem morju in na Balkanu.

Prvi korak za praktično izvršitev nove proge se je storil, ko sta poslanca Suklje in Susteršič pridobila ugledno osebo grofa Harracka, da je stopil na čelo konsorcija za belokranjsko železnico. Konsorcij je tudi, kakor znano, začel kasiranje letošnje leto. Grof Harrack se je z veliko vneto lotil zadeve. Podnačelnik konsorcija je, kakor znano, dr. Susteršič, referent in duša podjetja pa poslanec Suklje.

Težišče vprašanja pa je ležalo v pogodbenih pogajanjih. Belokranjska železnica brez nadaljevanja na Hrvaško bi bila na pol mrtve ud dolenjske lokalne železnice brez življenjske sile. Zato je konsorcij imel pred očmi vedno le prog kot glavno železnico, ki se ima zvezati s Karlovcem in Ogulinom in ki ima postati najbistvenejši del zveze Dalmacije

z Dunajem. Iz zanesljivega vira vemo in danes po naših mislih lahko objavimo: da je dr. Susteršič v imenu svoje stranke že pred več kot pol leta naznanil ministrskemu predsedniku baronu Becku, da je **popolnoma izključeno, da bi katerikoli naših poslancev oddal svoj glas za nagodbo, če ne izpolnjuje naša vlada dalmatinske zveze čez Kranjsko, t. j. čez Novo mesto**. Belokranjska železnica, kot bistven del dalmatinsko-dunajske proge, bila je za S. L. S. neizogiben predpogoj, da se sploh spušča v uvaževanje nagodbe. In baron Beck — s hvaležnostjo moramo to priznati — se je zadeve poprijel z niemu lastno žilavostjo in jo je privedel do srečnega uspeha z niemu lastno izvanredno spretnostjo in vztrajnostjo. Dosegel je, kar se pred njim nobeni vladi ni posrečilo. Njegova vztrajnost je pa izvirala iz njegovega spoznanja. Baron Beck spoznava bolje nego vsak njegovih prednikov veliko važnost jugoslovanskega vprašanja za Avstrijo.

Sevé, vsega, kar smo želeli tudi to pot ni bilo mogoče doseči. Mi smo želeli ne le zvezo Metlika-Karlovec, temveč tudi zvezo Črnomelj—Vinica—Ogulin. Poslednjo zvezo je ogrska vlada odklonila. Toda — tudi v tem pogledu bode prišel čas, ko ogrska vlada odneha. Za danes se moramo zadovoljiti s karlovcem progo. S. L. S. je pa že skrbela, da Črnomelj kljub temu ne bo prikrajen. Vlada je obljubila, da izvede **obenem** tudi zvezo proge Novo mesto—Metlika s Črnomeljem. Še več. Bar. Beck je poslancu dr. Susteršiču obljubil, zastaviti svoj vpliv, da se proga podaljša do Vinice. S tem bode za enkrat v skoraj popolni meri zadovoljeno potrebam Bele Krajine. Bela Krajina bo vzbujena k novemu življenju. V kratkem se mora z delom pričeti — saj mora železnica, po dogovoru z ogrsko vlado, biti popolnoma zgotovljena v treh letih, do oktobra 1910. Le kratka triletna doba torej loči še Belo Krajino od izpolnitve njenih upov in nad. Čez tri leta se bode Beli Kranjec vozil po železni cesti proti severu in proti jugu: proti Dunaju in proti Reki. Čez štiri leta pa — do decembra 1911 — bode tekli direktni vlaki od Dunaja, čez Ljubljano, Novo mesto in Belo Krajino doli do Zadra. Kakšna izprememba!

Vsakemu je jasno, kaj to pomeni ne le za Belo Krajino, temveč za celo Dolenjsko, za celo kranjsko deželo in osobito tudi za naše slovensko središče, za Ljubljano. Ljubljana postane po tej novi progi važna križna točka železnic. V Ljubljani se potem križata dve svetovni črti: Trst—Dunaj, in Dalmacija—Dunaj! In to ne bo samo v korist mestu, temveč tudi okolici ljubljanski, za katero je Ljubljana naravni trg.

Privsemtem je pa še posebej vpoštevati, da nova proga ne bode **ne dežele in ne**

prizadetih občin stala niti enega vinarja. Celo progo bode zgradila država na svoje stroške!

To so res krasni uspehi — in dosegla jih je stranka, koji je slovensko ljudstvo po vsej pravici zaupalo svojo usodo. Kako klaverna, kako smešna stoji temu nasproti takozvana »napredna« liberalna stranka! Osmočena je, ker vse njeno delo obstoji v skupnem klevetanju proti možem, koje sedaj po njihovih delih vse svet spozna, da so močje na svojem mestu, da je njihovo delo v čast in blagor slovenski domovini. Slovenska Ljudska Stranka vživa enega svojih najlepših uspehov — ves razsodni slovenski svet mora to priznati — **čast ji!**

Državni zbor.

Nagodba Beck-Wekerle.

Dunaj, 16. oktobra.

Danes ob 10. uri so se jako množestveno zbrali poslanci, da so navzoči pri slovesnem odkritju avstrijsko-ogrsko izložbe. Pomenljiv, zgodovinski dan je današnji. Ministrski predsednik baron Beck je danes radovedni širši javnosti odkril državno tajnost novega dogovora z Madjari. Zagrinjalo je padlo in na odru je lepo urejena in še lepše razsvetljena avstro-ogrška izložba, to je, nova desetletna pogodba med Avstrijo in Ogrsko. Le notri, le notri, slava gospoda, tu vidite sama svetovna čudesa, kakor nikjer na nobeni drugi razstavi! Tako sta govorila ob istem času baron Beck v avstrijski in dr. Wekerle v ogrski zbornici ter hvalila vsak svoj oddelek v skupni razstavi. Menim, da je to primerna prispodoba za dramatični prizor, ko oboestranski vladi po večmesečnih, uprav zanimivih pogajanjih parlamentarno predložita novo obliko dualizma za bodočih deset let. Pomislite, da je bila zadnjič pravilnim potom sklenjena nagodba že pred dvajsetimi leti in da zadnjih deset let viši dualizem le na niti § 14.

Svoje osebno mnenje o dualizmu vobče in o Körber-Szellovi nagodbi posebej sem izrazil pred leti in ne davno v vrsti člankov. Nobena osebna sodba, najmanj pa v tako važnem vprašanju, ki obsega razne državno-pravne gospodarske in finančne točke, ne more biti za vse slučaje neizpodbitna. Največja napaka je vsakega politika, ki misli o sebi, da je nezmotljiv. S tega stališča naj se torej presojajo bodoča razmotrivanja. Danes podam brez vsake kritike in kratkih obrisih vsebino nagodbe Beck-Wekerle.

»Slovenec« je že prinesel glavne točke nagodbe, naj sledi še nekaj pojasnil:

Državnopravna vprašanja.

Predvsem je treba omeniti, da je avstrijska vlada Madjarom dovolila koncesije v dr-

žavnopravnem oziru; dobila pa je odškodnino na gospodarskem in finančnem polju. Madjari dosledno in vztrajno streme za svojim idealom, ki je samostojna Ogrska le po vladarjevi osebi zvezana z Avstrijo. In temu idealu so se zopet približali z velikim korakom. Mi Avstriji seveda Madjarom ne moremo vsiliti ljubezni do velike Avstrije, ker vcepljena jim je Košutova ideja. Sedaj so dosegli Madjari, da ne sklenejo zveze, marveč ohlapnejšo trgovinsko in carinsko pogodbo, kakor s katerikoli drugo tujo državo. Ta pogodba ustvari novo pravno podlago, na kateri bodo Madjari v bodoče gradili svojo samostojno državo.

Druga politična točka je nerešeno bančno vprašanje. Košutova stranka z vso odločnostjo zahteva samostojno ogrsko banko. Nastala bi bila na Ogrskem ministrska kriza, ko bi to vprašanje za sedaj ne ostalo »in suspenso«. To je za Avstrijo le načelno važno vprašanje, ker Avstriji morejo brez posebne škode dovoliti samostojno banko Ogrom, ako morejo ti dati popolno poročstvo, da ostane njihova denarna vrednota enaka avstrijski in da bodo v polni veljavi plačevali svoje prispevke za skupne državne potrebe.

Carina.

Vse dosedane določbe glede na carino ostanejo neizpremenjene; le režijski stroški se zvišajo, kar pomeni za Avstrijo dobiček v znesku 470.000 kron. Carinsko ozemlje ostane še skupno brez medcarinske meje.

Železnični tarifi.

V tem oziru so se opravičeno pritoževali avstrijski trgovci. Vsi transitni tarifi so bili vezani le v korist Ogrom, ki so si dovoljevali še druge koristi na škodo avstrijske trgovine in industrije. Te določbe se razveljavijo in tarifi bodo prosti. Tako bode Avstrija mogla varovati svoje koristi.

Zveza z Dalmacijo.

Izpolni se vendar enkrat naša želja, da se Dalmacija preko Kranjske zveže z ostalo Avstrijo. Sicer je to vprašanje le v posredni zvezi z nagodbo, a dejstvo je, da se je tem povodom posrečil dogovor. V smislu tega dogovora se bode do konca l. 1910 podaljšala Dolenjska železnica od Novega mesta preko Metlike do Karlovca, proga od Ogulina do Knina pa do konca 1911. Tudi je zagotovljena železnična proga do Črnomlja in dalje do Vinice. Tega izrednega uspeha se veselimo tembolj, ker so ravno poslanci S. L. S. neumorno delovali v doseg tega cilja. Podaljšanje Dolenjske železnice pomeni kot zveza z Dalmacijo za slovenski narod velik napredek v narodnem in gospodarskem oziru. Za to koncesijo je avstrijska vlada obljubila ogrski da zgradi drugi tir na prog od Košic do pruskonemške meje.

LISTEK.

Ljubljanski grad v preteklih časih.

(Iz zapuščine prof. Verhovca.)

(Dalje.)

Po pfalcu na kraljevih kmetijah so se ustavljali tudi kraljevi odposlanci in nadzorovalci in tudi kralji sami, kadar so prihajali s svojim spremstvom v deželo. Jednako varna bivališča, kakor so bili taki kraljevi gradovi, so si omislili tudi oni nemški velikaši, ki so jih nemški cesarji vabili v naše pokrajine s tem, da so jih res po kraljevsko bogato obdarjali s preobširnimi posestvi in kar je bilo še več vredno, s tolikimi delavnimi močmi, kolikor so jih na teh zemljiščih potrebovali, ali pa rajše še več. Te delavne moči so bile seveda tudi člani istega nesrečnega rodu, kakor podložniki na kraljevih kmetijah, — Slovenci, nekdanji posestniki teh zemljišč. Da so nemški mogočniki kar drli v vzhodne pokrajine nemškega cesarstva, kdo bi se čudil temu? In ž njimi so drli tudi množestvilni njihovi ubožni rojaki, katerim se je po naših krajih obetala lepa bodočnost. Tako se je pričelo suženjstvo naših kmetov, tako pa obenem gospodstvo nemške velike gospode, posvetne in duhovske, ki se je uravnala po zgledih, kakoršne je videla na kraljevih kmetijah. Tudi ti naselniki so se vkopali v mogočne gradove, okoli katerih so se naselili njihovi službovalci, podložniki, nemški rojaki in še številnejši slo-

venski sužnji. Tudi na Kranjskem je nastal na ta način marsikateri grad; nekateri od njih so se pozneje porušili, iz drugih pa so se razvila več ali manj važna mesta. Kranj je n. pr. nedvomno eno takih mest. Prvi grad v njem si je sezidal kraljev namestnik, katerega je poslal kralj v naše pokrajine bodisi že iz kateregakoli namena in v katerokoli svrhu. Enkrat je bil Kranj celo stolica mejnega grofa kranjskega, po katerem je sploh vsa dežela, Carnia, Carniola, Chrajna marka, zadobila svoje ime. Enako je našel grad v Škofji Loki, nad Blejskim jezerom in enako brezdvomno tudi grad nad znamenito zevjo in sotesko med Rožnikom in gričem, današnji ljubljanski Grad. Važnost te soteske se je imenovala in so jo znali ceniti v vseh dobah in tudi Nemci so takoj spoznali, kako imeniten je ta prehod s pustih kraških planot in puščav na široko odprto Savsko polje in odtod dalje v alpski svet; zavarovati ga in skrbeti za to, da brez škode prebije kako resno uro, je bila stvar, katero so spoznali tudi brez posebne vojaške nadarjenosti. Tako je nastala prva srednjeveška utrdba vrh ljubljanskega Gradu. Seveda ni o tem zapisanega nikjer nič, in najprvi početki ljubljanskega gradu in Ljubljane same, so zagrnjeni s tako gostim zagrinjalom zgodovinskih megla, da jih pač nikoli ne bo mogoče razgneti. Toda, ker je na ta način nastalo po nemških deželah sto in sto takih gradov in so se nam popisi njihovih pričetkov ohranili, potem smemo pač po vsej pravici in s popolno zavestjo vprašati: zakaj bi se ne bilo godilo tako tudi s pričetki Ljubljane in njenega gradu?

Sicer se pa ne maram zadrževati pri tej

tako malo razjasnjeni in tako malo zanesljivi dobi naše ljubljanske zgodovine. Naglasiti hočem le še enkrat, da je kmalu po porazu Obrov, vsekako pa še tekom IX. stoletja nastala vrh ljubljanskega gradu utrdba, ki je imela namen stražiti imenitni prehod na vzhodno njegovem, in varovati obenem malo naselbino, ki se je polagoma razvijala tam.

Kakor pričetki stare Emone, tako so tudi pričetki srednjeveške Ljubljane poglani iz strateških kal, toda pozneje in današnje veljave Ljubljani niso dali strateških, ampak druge vrste momenti, čeprav je lega Ljubljane tudi s tega stališča nenavadno ugodna, kar se je pokazalo v zgodovini že premnogokrat, zadnjikrat početkom našega stoletja.

Razvitek Ljubljane so pospešile druge sile. Zadnja leta IX. stoletja, ali je bilo leta 893, ali 894, ali 895., se je pripodil iz vzhodne Evrope divji naval preseljevanja narodov. Prilomastili so bili proti zahodu Ogri, Madjari, ki so se klatili že dalj časa po planjavah vzhodne Evrope ter se v krvavih divjih bojih pretepali in pobijali z ondotinimi svojimi sosedi. Prigrmeli so z veliko silo ter na svojih iskrih konjih brzo zasedli vso Ogrsko nižino. Nižinska dežela se jih ni mogla ubraniti, ali kolikor bolj so pritiskali v Alpe in alpske pokrajine, toliko manj so opravili. Konjeniški narod je mogel uspevati le na ravnini. Zato pa so morale tudi hipoma izginiti marke, ki so se na vzhodu raztezale večinoma po ravnem. In res izginile so, kakor bi jih bil hudi piš popihal s sveta. Vsa Dolenja Avstrija do Dunajskega lesa, vsa vzhodna Štajerska, Hrvaška in tudi Kranjska, kolikor je ravne, torej Dolenjsko, uklonile so se Ogrom. O ne-

kdanji Karolovi Vzhodni marki, katere je bila sicer takrat že razdeljena v štiri marke, in o mejnih grofih v njih ni od l. 905. ali 906. nobenega govora več. Bežali so iz imenovanih dežel in za njimi seveda tudi večina naseljenikov. Kdo pa bi bil tu prebival pred nikdar ugnanimi Ogri, ki so na svojih urnih konjih kakor iskre švigali na vse strani sveta. V vsod jih je bilo dosti; pred Avgzburgom, Nürnbergom, Bременom in Hamburgom na Nemskem so jih videli ravno tako pogostokrat, kakor pred Verono, Milanom in Pavio v Italiji. Pot v Italijo jih je vodila vsekako preko Kranjskega, kjer jim dospevšim do Ljubljane ni bilo nobene izbire, kam naj krenejo; vodila je proti jugu ena sama pot, mimo naselbine namreč, ki se je bila v varno stisnila med Ljubljano in ljubljanskim gradom, na katerem se je nahajala že tako močna trdnjava in je bila soteska med gradom in Ljubljano že tako trdna postaja, da je tukaj vsekako tekla kri, predno so zdrčali Ogri dalje. Zanesljivih zgodovinskih poročil za te dogodke ni, toda prav nič se mi ne zdi čudno, da stari zgodovinske prirovedbe, kako pogostokrat so se pri Ljubljani Ogri in Nemci spopadli; l. 901., 906., 915., 944.; leta 906 in 915 so se neki bili pri Leopachu za žive in mrtve ter je baje obležalo tu nad 18.000 ljudi. Richterju¹⁾ je skoraj kar brez dvoma, da je ta Leopach naša sedanja Ljubljana. Toda če bi tudi ne bil, brez jedra vsekako ta zgodovinska beležka ni, ampak odseva iz nje vsaj ta nedvomni zgodovinski fakt, da sta se na Kranjskem večkrat udarila Oger in kristjan;

¹⁾ Kluns Archiv 2. 3. Heft p. 181.

Ogrska renta.

Madžari žele Avstriji odplačati svoj delež skupnega državnega dolga. To pa hočejo storiti potem konverzije v 22 letih. Vprašanje pa ni enostavno. Ogrji plačujejo sicer obresti od dolga v znesku 1400 milijonov kron, toda nasproti upnikom je pa le Avstrija dolžnik. Madžari pa so vedno zahtevali, da se ta njihov dolg kapitalizuje na podlagi 5%, pri čemur bi seveda imeli mnogo milijonov dobička. Avstrija pa je zahtevala kot merilo konverziji 42%. Kompromisno merilo je sedaj 4325%. Dalje bodo ogrske državne zadolžnice in zemljiško-odvezne obligacije v Avstriji proste rentnega davka, le ogrska zastavna pisma bodo obdačena s 1/2 odstotka rentnine.

Vžitinski davek.

Doslej so glede na davek od piva, žganja, petroleja in sladkorja v Avstriji in na Ogrskem veljale enake določbe. To pa je delalo razne sitnosti in težave. Ko je n. pr. dovolila avstrijska vlada, da so smeli v naših južnih deželah fige pokuhati v žganje, je mogla to storiti le v dogovoru z ogrsko vlado. Po novi pogodbi pa bodo veljale enake določbe le za davčni zistem in za davčne olajšave. Ostane pa znana »surtaksa« od sladkorja. Avstrija dobi prostih pri uvozu na Ogrsko le 225.000 met. stotov, nasprotno pa Ogrska 50.000 met. stotov.

Živinski promet.

Jako važno je to vprašanje, saj je vsa živilska kuga prihajala čez mejo iz ogrskih dežel. Nove določbe imajo namen, da se prepreči živilska in prašičja kuga.

Vinski in borzni zakon.

Nadalje se obveže ogr. vlada, da napravi enako stroge določbe proti ponarejanju vina. Kaj bi pomagalo, če v Avstriji stopi z novembrom v veljavo tak zakon, ako bi Ogrji smeli čez mejo uvažati razno ponarejeno brozgo. Tudi na borzi hoče ogrska vlada raznim spekulantom ostreje stopiti na prste.

Razsodišče.

Da bodeta obe državni polovici lojalno izvrševati vse točke nove pogodbe, to bude naloga posebnega razsodišča štirih članov; predsednika določi žreb. Ta nova institucija je velike važnosti v prepornih vprašanjih.

Kvota.

Za razne politične koncesije so Madžari pripravili svojo kvoto zvišati za 2%, torej na 36,4%. To bi sedaj zneslo okroglo šest milijonov kron. Ni veliko, vendar nekaj. S tem pa seveda ni rečeno, da je to merilo 63:6 : 36:4 stalni kvotni ključ. Pravičen ključ bi bil 58 : 42, kakor ga je določila zadnja kvotna deputacija.

To je jedro nove avstro-ogrske pogodbe.

Konservativni politik dr. Ploj.

znan po svoji začajnosti in skromnosti, je dal v »Narodu« slovesno razglasiti, da bo »Savez južnih Slavena«, kjer je sedem duhovnikov, on vodil, ker dr. Ivčevića ni na Dunaj. Ploja so v »savezu« iz posebne brihtnosti že takoj prvi dan izbrali za prvega podpredsednika. Zdaj ko Ivčevića ni, bo seveda Ploj predsednik. O tem brzojavljati je ravno tako, kakor če bi si »Narod« dal poročati, da pride za nedeljo ponedeljek. Opozarjamo pa samo na to, da je »Slovenski klub« pač sklenil, da oba predsednika občujeta med seboj, da je pa izključeno, da bi »Slovenski klub« z dr. Plojem hotel imeti kaj stika. Dr. Rybaf in drugovi povdarjajo, da hočejo vse storiti za skupni klub. Najboljša pot k temu je seveda imeti na čelu uskoka in načelo edinosti gojiti pod trdiko Ploj.

Nesreča vsled povodnji.

Poslanec Jaklič je vložil v drž. zboru interpelacijo zaradi nesreče pri Dolgi vasi na Kočevskem. Očividno je, da se je ta nesreča zgodila zaradi nepopisne zanikrnosti organov, ki morajo skrbeti za varnost prebivalstva. Cesta ni zavarovana in niti potem se ni za promet zaprla, ko je drla čez cesto deroča

nekaterikrat so kristjani zastavili Ogrom pot, za kar pač daleč na okoli ni bilo ugodnejšega mesta, kakor cesta pod utrimim ljubljanskim gradom. Ogrji so vsekako morali ravno to mimo privihirati, ta pot jim je bila najbližja in za njih konjska krđela najugodnejša in najslabnejša. Kje drugje dospeti v Italijo, skoraj da poizkušali niso. O izidu bitek in prask z Ogrji se poročila starih zgodovinopiscev ne vjemajo; večinoma pa poročajo o porazih Krančev in njih zaveznikov, kar je tudi najverjetnejše in ravno tako verjetno je dalje tudi, da so Ogrji razrušili utrdbo na gradu in seveda tudi naselbino na njegovem vzhodju.

Toča 1. 915. jih je doletel na Liškem polju usodepoln udarec; nemški cesar Oton Veliki jih je zmagal tu in jih pobil tako grozno, da se odtistihmal niso nikoli več drznili spustiti se zopet kdaj na tako priljubljeno jim tolovajsko popotovanje na Nemško alj v Italijo. Ostajali so odslej doma, ter se polagoma privadili stalnega, mirnega življenja. Tako so bili na Liškem polju razpršeni in so se vnesli in razbili zadnji divji valovi, katere je takozvano preseljevanje narodov poglano na dan.

Za Ogrse usodepolna bitka na Liškem polju je bila najbolj v prid vzhodnim, na ogrskih mejah ležečim krajem. Imeli so mir pred Ogrji. Razume pa se samoobsebi, da male praske in nepričakovani napadi niso ponehali kar takoj ali vsekako so se ob ogrskih mejah živeči podložniki nemškega cesarstva po bitki na Liškem polju precej oddahnili ter se lahko oprijeli iznova miroljubnegadel in gospodarstva, v katerem jih je motil prihod Ogrov.

(Dale prihodnjič.)

voda. Ljudstvo je naravno zelo razburjeno, ker čuti, kako slabo je preskrbljeno za njegovo varnost. Zato vprašajo poslanci: 1. Hoče li vlada preiskati, kdo je vsled svoje uradne zanikrnosti kriv, da se je nesreča zgodila. 2. Hoče li vlada vse potrebno ukreniti, da bodo v bodoče organi, ki so dolžni skrbeti za varnost prebivalstva, storili svojo dolžnost, da se v bodoče tako velike nesreče preprečijo.

Cesarjeva bolezen.

Cesarju so zapovedali zdravniki, naj se kolikor mogoče ogiba dela. To bolniku ni nič kaj po volji ter je vsled tega slabe volje. V to slabo voljo je včeraj posvetil svetel žarek. Na naslanjaču ležečemu cesarju so izročili drobno pismce. In cesar je čital: »Ljubi, dobri dedek!« Neki mladi nadvojvoda je pisal svojemu bolnemu dedu o svojih srčnih čutilih, da bi Bog dal dedku zopet liubo zdravje... Vladoarju se je na obrazu videlo, kako ga je to pismce srčno razveselilo.

Tudi včeraj so bili pred Schönbrunnom isti prizori kot pretekli dne. Okolu cesarskega gradu je stalo vse polno občinstva — natančnih zdravniških izvidov pa le še ni bilo, dasi so tudi dunajski listi poročali, da jih bo dobivala tudi provinca. Ljudje so izpraševali dvorne služabnike, ki pa seve niso mogli odgovorjati vsem stoterim vprašanjem.

V visokih vojaških krogih se trdi, da hoče cesar po ozdravljenju za dalj časa iti v Gris pri Bolcanu.

Včeraj je došla v Schönbrunn nadvojvodinja Valerija in se je nastanila v sobah tik cesarjevega stanovanja. V njenem spremstvu je bil njen soprog nadvojvoda Franc Salvator. Oba sta bila pri cesarju od 3. do 4. ure popoldne, nakar sta se odpeljala nazaj v Wallsee.

Iz cesarjeve bližine se poroča, da je vladar posebno slabe volje v onih urah, v katerih je sicer šel na izprehod ali pa se je na izprehod peljal.

Včeraj so listi poročali, da se je tekom dneva zljubil bolnikov položaj. Grof Paar se je izrazil: »Sedaj je mnogo boljše. Sedaj smemo upati!« Popoldne se je cesarjeva temperatura nekoliko zvišala. Ker zdravniki bolniku njegovi odločni zahtevi, da hoče na prosto, niso pritrdili, se je vladar počasi izprehajal po svojih sobah. Včeraj popoldne je nakrat prišlo poročilo iz Schönbrunna: Mrzlica je zopet močnejša, temperatura telesa je višja kot včeraj. Tudi splošni položaj je zopet slabši, katar še vedno ni izginil, tek je precej dober.

Včeraj zvečer je došlo poročilo: Zvečer je bil cesar brez mrzlice, katar se ni razširil in se manjša.

Najnovejša poročila javljajo, da je cesar najodločneje odklonil, da bi šel preko zime v toplejši kraj. Cesar je tako odločno izjavil, da ne zapusti Schönbrunna pod nobenim pogojem, da ni misliti, da bi to svoje mnenje v kratkem izpremenil.

Na vse evropske vladarje so včeraj z dvora poslali pomirjevalne brzojavke.

Zanimiva vzkljena obravnava.

Ljubljana, 16. okt.

Danes popoldne se vrši vzkljena razprava, ki jo je vložil državni poslanec Gostinčar proti oprostivni razsodbi idrijskega okrajnega sodišča glede na tajnika idrijske občine Julčeta Novaka. Vzkljenemu senatu predseduje podpredsednik Pajk, votanti so: Polc, Vedernjak in pl. Laschan.

O vzklju poroča g. Vedernjak, ki čita zapisnike prvotne razprave in pa razsodbo idrijskega sodišča, iz katere posnamemo:

Julij Novak, rojen 10. avgusta 1880 v Idriji se oprostil od obtožbe, da je dne 28. apr. t. l. na volivnem shodu pri Didiču v Idriji se izrazil glede zasebnega obtožitelja Josipa Gostinčarja, da je takrat, ko sta imela dr. Krek in on (Gostinčar) ključne blagajne »Delavskega stavbenega društva« zmanikalo iz blagajne 3000 gold., torej da je taistega javno in pred več ljudmi, ne pripovedovaje nikakih dogodkov, dolžil zaničljivih lastnosti in s tem zakrivil prestopke zoper varnost časti. Dokazanim je smatrati, da je obtoženec dne 28. aprila na volivnem shodu pri Didiču v Idriji res se izrazil glede zasebnega obtožitelja, da je takrat, ko sta imela dr. Krek in zasebni obtožitelj ključne blagajne v rokah, zmanikalo iz blagajne 3000 gld., zakaj ne samo obtožiteljeve priče Oswald in Goli, sta to očitjanje potrdila, temveč tudi obtoženčeve priče Krčnik, Ivan Ferjančič in Pivk. Klub temu pa se je moral obtoženec oprostiti, zakaj on je popolnoma doprinesel dokaz resnice, ki ga je nastopil. Opozoriti je pred vsem na pričevanje priče Josipine Srakar. Le ta priča je izpovedala, da je svoječasno dr. Krek povedal njej, da manjka v blagajni Delavskega stavbenega društva 1000 K z besedami: Poglejte, saj tudi tukaj v blagajni manjka 1000 K, pa sva imela jaz in Gostinčar ključke. Ta priča je nadalje potrdila, da je to dr. Krekovo izjavo povedala Amaliji Mitermayer, Frančiški Hudoles, svojima sestrama Ani in Mariji Srakar in mogoče tudi drugim osebam in je potemtakem Jos. Srakar povzročila, da se je ta stvar raznesla po Ljubljani, vsled česar je izvedel tudi obtoženec o tem. To pričevanje je potrdila potem popolnoma tudi priča dr. Krek, češ, da je nekega večera zapazil, da se računi z denarjem v blagajni ne vjemajo in da je takrat, ko sta imela dr. Krek in Gostinčar ključke v rokah, res zmanikalo denarja v blagajni. To in nič več je pa očital ravno obtoženec zasebnemu obtožitelju in ne izpremeni na stvari položaja, da je takrat obtoženec govoril o znesku 3000 gld. kar nič, zakaj v predležem kazenskem slučaju se ne gre za visokost zne-

ska, ki je manikal v blagajni, temveč samo zato, če je res kaj manikalo. Sicer je istina, da je priča dr. Krek potrdil, da faktično takrat ni manjkalo v blagajni nobenega denarja, temveč da se je zgodila takrat računska pomota, ker se je zapisal med prejemke prevelik, med izdatke pa premajhen znesek, toda to ne izpremeni na stvari prav nič, ker obtoženec pri svojem očitjanju ni povedal, na kakšen način se je to zgodilo. Obtoženec je potemtakem dokaz svoje trditve popolnoma doprinesel in je tozadevno opozoriti konečno še na pričevanje Ivana Pliberška, ki je potrdil, da je takrat, ko je on prevzel blagajno, manjkalo v taisti okoli 600 ali 700 K, da pa je ta primanjkljaj takratni predsednik dr. Krek opravičil — na kakšen način, priča iz neznanega vzroka ni povedal. Povdarjati je, da predležčo očitjanje ni subsumirati pod § 487 kaz. z., zakaj ne more se reči, da je obtoženec z dotičnimi svojimi besedami obdolžil zasebnega obtožitelja hudodelstva poneverjenja, odnosno goljufije, kar je osobito že iz tega sklepati, da je obtoženec takrat, ko je Gostinčar na v razsodbi navedeno očitjanje ga vprašal, če mu hoče s tem očitati goljufijo, izrecno to zanikal z besedami: »Nikakor ne,« katero okoliščino so potrdili priče Josip Šepetavec, Ivan Ferjančič ter Ivan Pivk. Očividno pa je hotel obtoženec z inkriminovanimi besedami označiti, kakšen nered je bil takrat pri blagajni »Delavskega stavbenega društva«, ko sta imela dr. Krek in Gostinčar ključke od blagajne v rokah, saj pa tudi obtoženec ni navedel nikakih dejstev, oziroma okoliščin, pod katerimi je denar zmanikal, temveč povdarjal samo to, da je 3.000 gld. zmanikalo. Vsled tega pa tudi od priče dr. Kreka zatrevana okoliščina, da faktično v blagajni ni ničesar manjkalo; temveč da je bila samo računska pomota, ker se je vsled napačnega vpisa v denarno knjigo napisal med prejemke prevelik znesek, med izdatke pa premajhen, na stvarnem položaju ne more nič izpremeniti. (!!!) Iz vsega tega sledi, da je hotel obtoženec z inkriminovanimi besedami očitati dr. Kreku in Gostinčarju, ki sta imela takrat ključke v rokah, zanikrnost, in da je hotel takratnim poslušalcem dopovedati, da taka oseba ni sposobna za državnega poslanca (tako!) in je gotovo, da je zanikrnost in malomarnost, če se trgovskih knjig v redu ne vodi, »osobito, če ima človek opraviti s tujim denarjem«.

Sodišče v Idriji je tedaj verjelo Novaku, da za poslanca ni sposoben, komur se v knjigah kaka pomota vrine. Bog zna, če je imel že Hribar kako pomoto v knjigah »Banke Slavije«!!

Iz prečitanih izpovedij prič dostavimo še sledeče: Dr. Krekova izpoved poljsni vso stvar. Neki večer je on skontroliral blagajno. Knjige se niso vjemale. Gostinčarju je naročil, naj on poišče napako. Pomota se je pozneje našla in popravila. Račune so tudi pregledali kontrolorji.

Gosp. dr. Leskovar naglašja, da je oprostitev neutemeljena. Prvi sodnik obtoženčevih besedi ni pravilno tolmačil. Njegove besede značijo, da se je očitalo Gostinčarju hudodelstvo ali sokrivda poneverjenja. Obtoženec pripoznava sam, da je rekel: »Mi zahtevamo od poslanca, da je čist in neomadeževan!« Po pričanju Oswalda in Gollija je potrjeno, da je rabil te besede potem, ko je prej govoril o delovanju po posameznih družtvih. Obtoženec je tudi rabil namenoma te besede. Dolžil je Gostinčarja kaznivega dejanja. Obtoženec bi bil moral dokazati, da je takrat zmanjkalo iz blagajne 3.000 gld. Opozarjam na pričevanje dr. Kreka, da faktično ni izginil niti krajcar. Po revizorjih so bili pregledani računi. Če se vse vpoštevja, se ne more trditi, da je obtoženec doprinesel dokaz resnice.

Obtoženčev govornik je naglašal, da je Novak takrat na shodu le registriral govorce, ki so bile razširjene po Ljubljani. Ko ga je pozval Gostinčar: »Me li dolžite goljufije?«, je rekel Novak: »Nikakor ne!« Vsekakor se mu mora pripoznati pravica, da kritikuje kandidata in registrira govorce, ki so se širile o njem.

Dr. Leskovar: »Ni res, da je obtoženec le registriral govorce. Govoril je inkriminirane besede šele potem, ko je rekel: »Gostinčar pa ni le nezmožen, ampak še nekaj povem!« Šele potem, ko mu je zagrozil Gostinčar s tožbo, je rekel obtoženec: »Saj bom svoje trditve lahko dokazal, ker se govori o tem!« Vedel bi samo rad, kako bi postal sodnik, ako bi se očitalo kaj takega, kar se je Gostinčarju, kakemu uradniku, Mislim, da ni sodnika v Avstriji, ki bi oprostil takega obdolženca.

Po posvetovanju senata naznani predsednik Pajk, da se je vzklje zavrnil in da se potrdi razsodba prvega sodnika. Novak, da je le kritikoval (!) kandidata in govoril, kar se je govorilo po Ljubljani. Žaliti da Gostinčarja ni nameraval.

Razprava je dokazala, da je Gostinčar čist. Manjkalo v blagajni dejansko ni ničesar. Pripetila se je le računska, oziroma vpisovalna pomota, ki se je našla in popravila. To se pa lahko pripeti povsod. Saj se še celo pri porotnih razpravah vedno in vedno naglašja, da niso niti sodniški zapisniki vedno matematično točni.

Poleg raznih sodb, ki smo jih v zadnjem času doživeli pred ljubljanskim deželnim sodiščem, nas ta novi slučaj ni prav nič iznenadil. O tej in drugih sodbah se bo razpravljalo v parlamentu ob priliki generalne debate za proračun, osobito, ko se bo pretresaval justični etat. Stopili bodo pa pred ljudstvo naši poslanci in mu povedali, kaj da je pri nas na Kranjskem dovoljeno liberalcem in česar ne smejo naši pristaši. Za nas je mera že zdavnaj polna!

NAGODBA BECK-WEKERLE.

Dunaj, 16. okt. Vodilno krščanskosocialno glasilo naglašja: Nagodba je še najboljša kar smo jih imeli zgodaj. Obsega pa pomanjkljivosti tako glede na bistvo nagodbe kakor tudi zdatne ugodnosti, ki jih je dobila ogrska vlada za protiusluge.

Dunaj, 16. okt. Klubi se posvetujejo o nagodbi. Izdanih je več komunikacij. Nemški agrarci imajo pomisleke proti njej. Ljubša bi jim bila ločitev. V češkem klubu se je naglašalo, da je zdaj čas, ko prično Čehi zopet z opozicijo. Ker vlada ne ustreže znanih glavnih čeških zahtev, hočejo mladočeti izpremeniti svojo taktiko in so pripravljeni, da tudi strogoljavijo lastne ministre. Zagotovljena jim je pomoč agrarcev in radikalcev, če ne izposlujeta Fořt in Pacak narodnih koncesij za nagodbo. Klub je pripravljen, da pristopi skupnemu klubu čeških poslancev. Jugoslovanski klub stopi v dotiko s hrvaško delegacijo ogrskega državnega zbora.

Dunaj, 16. okt. O nagodbi je izjavilo že več parlamentarcev svoje mnenje. Dr. Šusteršič je izjavil, da dokler ne pozna natančno podrobnosti nagodbe, ne more ničesar definitivno izjaviti. Simpatično je njegov stranki določilo glede na dalmatinske železnice. Günther, industrijalec, je rekel, da ne preostane drugega, kakor da se nagodba sprejme. Načelnik nemških agrarcev Peschka je izjavil, da se hočejo agrarci ozirati v prvi vrsti na gospodarsko stališče, a zanemariti nehočejo tudi političnega stališča. Ebenhofer: Nagodbeni predlogi v zbornici niso napravili posebnega vtisa. Neki odlični član desnice: Beck-Wekerlova nagodba ni slabša, a tudi ne boljša, kakor nagodba Körber-Szell.

Ogrski državni zbor.

Budimpešta, 16. okt. Ministrski predsednik dr. Weckerle predloži nagodbene predloge. Trgovske pogodbe z inozemskimi državami so zavira pri ureditvi naših razmer nasproti Avstriji. Dve nalogi smo imeli pri urejevanju naših razmer z Avstrijo: predpogoj za naš gospodarski napredek in gospodarsko ojačenje in pa da dobimo svobodne roke, ko ugasne pogodba z Avstrijo. Skrbeli smo, da se nam zagotovi pravica samostojne odločitve po letu 1907, če bomo hoteli izrabiti to pravico. Nekoliko nemirno je postalo v zbornici, ko je naznanil, da se je zvišala kvota, ki jo smatra tudi za bodočnost kot maksimum. Izključila se je tudi možnost, da se l. 1917 nagodba podaljša avtomatično. Pri volitvah v odseke so izvolili iz hrvaške koalicije izključenega Drobobekkega in ne komandanta hrvaške koalicije posl. Vrbaniča. Hrvatje ugovarjajo. Hrvatski poslanec Mažuranič je vložil interpelacijo, v kateri se protestira zaradi vladne izpremembe na Hrvaškem in proti uvedbi protustavnega sistema na Hrvaškem.

Budimpešta, 16. okt. Zvišanje kvote je razburilo neodvisno stranko. Košut pomiruje. Weckler pomiruje člane ustavne in ljudske stranke. Nezadovoljni so osobito mlajši člani neodvisne stranke.

Obstrukcija in nagodba.

Brno, 16. okt. »Lidove Noviny« izjavljajo, da sta oba ministrska predsednika dogovorjena, da se uveljavi nagodba v slučaju obstrukcije po reciprociteti.

Prestolonaslednik in ogrske ustavne garancije.

Budimpešta, 16. okt. Prestolonaslednik je zahteval, da ogrsko upravno sodišče ne imej pravice, da razpravlja o pragmatičnih zadevah. Ko se je to zgodilo, je akceptiral prestolonaslednik ustavne garancije.

Berolinska »Kreuzzeitung« objavlja o Andrassyjevi avdijenci pri prestolonasledniku: Nadvojvoda prestolonaslednik obžaluje, da hoče mažarski narod razširiti globino med dinastijo in narodom. Ako Mažari ne omeje svojih državnopravnih zahtev nasproti dinastiji, je vladarska rodbina prisiljena, da se pripravi in Ogrs tesneje priklene k dinastiji. Dinastija ne more trpeti fevdalne revolucije.

NIŽJEAVSTRIJSKI DEŽELNI ZBOR.

V seji nižjeavstrijskega dež. zbora je izjavil namestnik, da predloži vlada o davku na avtomobile postavbo v državnem zboru. Zasedanje so nato odgodili.

ČESKA ZAHVALA BJÖRNSONU.

V ponedeljek so zborovali v Pragi zastopniki političnih strank, vseučilišča, tehnike in drugih korporacij. Posvetovali so se, kako izjaviti Björnsону zahvalo češke javnosti za njegov nastop glede na zatiranje narode na Ogrskem. Sklenili so, da pošljejo slavnemu pesniku zahvalno pismo v češčini in v francoščini.

SRBIJA.

Avstrijski uradni brzojav dementira poročilo, da so se vršile ob predstavi Kočičeve burleske »Jazbec pred sodiščem« protiaustrijske demonstracije. Kraljev najvišji dvorni mojster Vučić je demisijsiral in se naselil v Parizu. Sodijo, da pričakuje Vučić nove katastrofe, ki se ji hoče pravočasno umakniti. Sprla sta se srbski prestolonaslednik in poveljnik kraljeve garde general Dimić.

MAROKO.

Berolin, 16. okt. Tolmaču odposlaništva Mulej Hafida je odgovoril državni tajnik, da cesarska vlada ne more sprejeti Mulej Hafidovega odposlaništva.

Paris, 16. okt. Proti Cedalli koraka pod poveljstvom Buhde ben Bagdadi 3000 pešcev in 50 jezdecev, in nekaj topov vojske sultana Abdul Azisa. Pričakujejo, da se vrši spopad med Abdul Azisovimi in Mulej Hafidovimi četami, ki stoje blizu Casablanca, Mulej Ha-

fidova armada je po številu še enkrat večja kakor Abdul Azisova, a je jako slabo oborožena.

Nemiri v Perziji.
London, 16. oktobra. Nemiri so nastali v Kermanu. Ubijati je 7, ranjenih pa več oseb. Nemiri ob zapiranjih cerkva na Francoskem.
Pariz, 16. oktobra. Nemiri so bili, ko so zapirali cerkve v Bretayni. V Rescoifu so zapirali neko mlado deklico.

Slovenski lovski klub ali „Slovenska Gospodarska Stranka“ za zajce.

Slovenski lovski klub je imel včeraj zvečer v hotelu pri „Iliriji“ v Ljubljani svoj ustanovni občni zbor. Dvorana je bila okrašena s smrečjem in lovskimi znamenji. Udeležba ob veliki reklami ni bila preobilna. Navzočih je bilo 45 do 50 lovcev in nelovcev. Zborovanje je bilo napovedano ob 8 uri, a po določili sklicatelja dr. Lavrenčiča je ves zbor moral eno uro čakati na — tri ribniške lovce. Dr. Lenarčič je bral poročilo pripravljalnega odbora v precej petošolski obliki s strašno prisiljenimi primerami, ki so semintja vzbujale priske posmehe. Nedostajanje prostora nam ne donuša podatki v zabavo par takih primer — upamo pa da dr. Lavrenčič svoje poročilo neizpremenjeno natisne. Med drugim je dr. Lavrenčič končno tudi razložil pomen kluba, češ, da hoče klub lov na Slovenskem povzdigniti, in sicer ne s tem, da bi se število lovcev pomnožilo, kajti »čim več žita, temveč smeti«. Društvo bo imelo svoj lokal. Namesto v kavarno bodo lovci zahajali v ta lokal. Klub bo navadil lovce »slovensko-lovski« govoriti in da bo tuje spoštoval tla, na katerih lovi Narodnost se mora kazati tudi na lovu. Klub mora poleg sestankov, predavanj, razstav, pospeševati rejo čistokrvnih lovskih psov in naložiti lov, kataster: kako veliki so posamezni lovi na Kranjskem in kako dragi. Nato je pa dr. Lavrenčič, član izvrševalnega odbora (!) »Slovenske Gospodarske Stranke«, ki opetovano ponuja svojo modrost ribniškim kmetom, dejal, da bo s tem klubom treba skrbeti, da lovcev ne najde nepriljubljenih reform, ki se na polju lova izvrši v kranjskem deželnem zboru. »Treba je skrbeti, da nas nasprotnik ne najde nepriljubljenih«. Obžaloval je ta »priatelj kmeta«, da se čuje iz tabora političnih strank strah proti lovcem. Gospod dr. Lavrenčič menda misli, da zajec kmetu samo iz »politike« škodo dela. Dr. Lavrenčič se je povselp do uprav lovske trditve, da zajec igra sedaj tako važno vlogo kot nagodba z Ogrsko ter da so zajci to kvalifikacijo pri političnih strankah pridobila skoro gotovo dolga ušesa.

Dr. Lavrenčič je navajal razne številke, kakor bi take številke dokazovale, da kmetje nimajo pravice še do večjih dohodkov iz lovov. Sedaj znaša zakup lova v Avstriji že 7 milijonov kron. Za škodo se je plačalo tri milijone 700.000 kron, pred leti se pa ni skoro nič plačalo za škodo. Vsi avstrijski lovi imajo 60 milijonov stroškov in 9 milijonov dohodkov. Gospod dr. Lavrenčič je pri tem pozabil povedati, da ta šport plačujejo v ogromni večini ljudje z velikim premoženjem in da kmetje upravičeno zahtevajo, da kmečke občine dobe iz tega športa še več dohodkov! Kdor lahko da, naj plača, to je naše stališče, stališče dr. Lavrenčiča je pa menda iz samega usmiljenja do lovcev drugačno. Konečno je dr. Lavrenčič zagotovil, da hočejo člani kluba biti »zeleni listi, ne pa suhe veje«.

Prišla je volitev predsedstva. Dr. Lavrenčič je predlagal za predsednika Iv. Hribarja ter povedal, kako se mu je Iv. Hribar naravnost ponudil za predsednika. Dr. Lavrenčič je dejal, da mu je župan rekel, »da bi mi bilo v čast, ako ga slovenski lovski klub postavi na čelo in voli predsednikom« in dr. Lavrenčič je pristavil: »predsednika imamo torej že izbranega.« Ta čudna »izbora« ni bila soglasno odobrena. Ne vemo kolikokratni predsednik in odbornik je sedaj Ivan Hribar. Tuji se res lahko posmejujejo našim pravim liberalcem in »pofarbanim liberalcem«, kakor se baje glasi dr. Lavrenčičev izraz o pristaših »Slovenske Gospodarske Stranke«, ako celo slovenski lovski klub izmed liberalcev ne more drug voditi kot — Ivan Hribar. Tako je dr. Lavrenčič, član izvrševalnega odbora »Slovenske Gospodarske Stranke« pokadil Ivanu Hribarju in sedaj — pričakuje plačila. Kako se javnost hudomušno muza pri tem, seve Ivana Hribarja in dr. Lavrenčiča ne briga!

Nato je bil izvoljen za podpredsednika dr. Lavrenčič. Dejal je: »Kdor je prvi naj vzdigne roke.« Seve se nobenemu ni zljubilo vzdigniti roke. Za odbornike so bili izvoljeni: za Notranjsko prijatelj notranjskih zajcev Dekleva iz Postojne, za Gorenjsko Šturm Val., za Litijo dr. Premrou, za Ribniško Ivan Rus. Nadalje so bili izvoljeni za odbornike gg. živinodravnik Pavlin, Karol Mayer, Rogel, Klubučar, Blumauer, dr. Ponebšek. Za pregledovalce računov sta izvoljena gg. Gričar in Barbič. Pri raznoterostih se je sklenilo, da se bodo brakade v prijateljskih lovskih okrožjih naznajeval v društvenem lokalu in bo imel vsak član kluba pravico udeležiti se take brakade.

Razume se, da oseba Hribarjeva vsakemu našemu somišljeniku zapira pot v ta klub. Ti »politični lovci« doslej niso imeli sreče, pa jo tudi v bodoče ne bodo imeli. »Slovenski Gospodarski Stranki« pa ostane slava, da je svoje gospodarsko delo in rešitev kmeta pričela z — obrambo zajca!

Zahtevajte „Slovenca“ v vseh go-stilnahl — Zahtevajte „Slovenca“ na kolodvorih!

Dnevne novice.

+ Slovenska šola v Trstu v državnem proračunu. V državnem proračunu za l. 1908 je tudi postavka za poddržavljenje slovenske šole v Trstu. »Slov. Narod« se je nedavno zagnal v našo notico o slovenski šoli v Trstu in je trdil, da je bil poslanec Spincič v družbi slovenskih liberalnih državnih poslancev, ko so ti stavili pogoje za opustitev nujnih predlogov proti volivni reformi. To na stvari nič ne izpremeni. Naše liberalce itak vse vleče, zakaj bi jih nekoliko ne potegnil tudi poslanec Spincič. Dejstvo je, katerega bo najmanj utajil poslanec Spincič, da je ministrski predsednik že davno prej njemu v družbi dr. Susteršiča in Kramafa dal besedo, da se slovenska šola v Trstu podpravi. Dejstvo je, da je bila vlada že davno prej zavezana to storiti, predno so se naši liberalci spomnili na to!

+ Gosp. državni poslanec dr. Anton Korosec je toliko okrevdal, da je mogel oditi iz bolnišnice v Pulju in se nastaniti na Brioni. Upati je, da v par tednih popolnoma ozdravi.

+ Mlekarska zveza. Vlada je potrdila pravila »Mlekarske zveze« in so ista že vpisana v zadržni register. Zveza bo pričela v kratkem poslovati. Opozarjamo na to vse mlekarske zadruge!

+ Naš rojak g. Karol Cankar, urednik »Hrvatskega Dnevnika« v Sarajevu, je stal 14. t. m. pred sarajevskim sodiščem radi članka »Što će nam madžarska zastava?« Drž. pravdnik ga je tožil radi hujskanja, ker je označil — hrvaško državno pravno stališče. G. Cankar se je izvršno zagovarjal. Kljub temu je bil obsojen na osem dni zapora ali 120 kron globe.

+ Prenapolnjene pripravnice v Trstu. Poslanci dr. Rybač in tovariši so vložili včeraj v državnem zboru interpelacijo na ministra za nauk, v kateri se zahteva za sedaj primernih odredb z ozirom na prenapolnjene pripravnice za slovenske učence v Trstu, tako da bo prostora za vse, ki se pripravljajo v to šolo. Dalje zahteva interpelacija, naj se — izvrševanje člen XIX. osnovnih zakonov — ustanovi za slovensko prebivalstvo Primorske srednja šola s slovenskim učnim jezikom.

+ Nadvojvoda Evgen nekaj dni že ne sme zapustiti sobe, ker bolha na revmi. Dne 15. t. m. je moral ostati v postelji, 16. t. m. se mu je zboljšalo zdravstveno stanje.

+ O Hohenlohu poročajo, da želi drugo mesto. Prezgodnja so pa poročila, da ga odpokličejo neposredno iz Trsta. Najbrže postane Hohenlohe namestnik na Štajerskem in ne v Brnu, kakor se je prvotno sodilo.

+ Predavanja S. K. S. Z. v Gorici so se včeraj pričela. Predaval je g. dr. Breclji.

— Letošnji jesenski vinski semanj v Krškem bo prihodnji četrtek, dne 24. t. m., torej danes 8 dni in ne v sredo 23. t. m., ker je četrtek za tako priredbo ugodnejši dan. Na tem semnju se bo pravzaprav šele določila cena vinu, ker na ta semanj pridejo vinogradniki iz celega krškega okraja in iz sosednjih spodnjestajskih vasi. Zeleti je torej prav obilne udeležbe od strani kupcev, da bo kupčija živahna. Vsakdo stori najbolje, če svojo posodo že naprej pošlje na postajo Videm-Krško, ker na tem semnju kupljeni mošt lahko takoj toči in odpošlje, ker je večinoma že popolnoma pokipel in se že lepo čisti.

— Koroški Slovenci na Sveti gori. V nedeljo je bilo na Sveti gori veliko število koroških Slovencev, ki jih je vodil državni poslanec gosp. Grafenauer. Včeraj so se vračali nazaj na Koroško, nekaj se jih je pa odpeljalo, ogledat si Trst.

— Nadvojvodinja Marija Jožefa je dospela v ponedeljek iz Zadra s svojim sinom nadvojvodo Karol Franc Jožefom in večjim spremstvom na otok Brioni pri Pulju in se nastanila v hotelu Neptun. Kakor se govori, namerava ostati v ondnotnem letovišču več tednov.

— Visoka gosta na Brezjah. V torek, 15. t. m. sta obiskala Marijino svetišče na Brezjih Ni. visokosti Pavel vojvoda Meklenburški s svojo soprogo in počastila obenem tudi samostan.

— Slavni skladatelj P. Hartmann je, kakor poročajo iz New Yorka, ozdravel in je že zapustil newyorško bolnico.

— Pokopali so v Škocijanu bivšega župana g. Ivana Rabzelja.

— Državni davek na avtomobile namerava uvesti avstrijski finančni minister.

— Žena par dni po poroki umorila moža. Iz Liona pišejo sarajevskemu »Hrvatskemu Dnevniku«: V našem kraju se je v selu Lastine oženil 50 let stari vdovec Arif Jakilendič z 17-letnim dekletom Dizdarevo iz Županica. V četrtek je bilo ženitovanje, v ponedeljek pa so dobili moža mrtvega z večkrat razklano glavo. Mlada žena je staremu možu v jezi razklala glavo.

— Oproščena morilka. Na Reki so oprostili porotniki 17-letno šiviljo Heleno Antonini, ki je vsled prepira s svojim ljubimcem Glibertom aretirana, pred policijo in celo pred policijskim komisarjem Glibertu zasadi la kuhinjski nož v srce. Antonini je umor priznala, porotniki pa so deklo kljub temu oprostili, pred porotno dvorano je pa občinstvo po končani obravnavi prirejalo celo — ovacije.

— Legar v ljubljanski okolici. V Dravljah št. 26 je obel na legarju posestnik, v Selu št. 10 pa neki 18-letni črevljarski vajenec. Oba sta v ljubljanski bolnišnici.

— Pasji kontumac so razglasili v postojnski občini Košana.

— Deželni veterinarski poročevalec za Primorsko je postal načelnik veterinarskega oddelka pri tržaškem namestništvu veterinarski nadzornik Egidij Zuttoni.

— Poročil se je včeraj dne 16. t. m. v Radečah pri Zidanem mostu g. Avgust Kos, c. kr. fin. oficijant ter znani vrli pevovodja

in vodja glasbe v cerkvi čč. oo. kapucinov v Krškem z dražestno gospico Marico Estovo iz veleugledne rodbine Estove. Novoporočen-cema želimo obilo sreče.

Štajerske novice.

š Samoumor gospe. V Središču se je obesila gospa Kočvar, stara 60 let. Njen mož je brat deželnega poslanca Kočvarja. Naš dopisnik pristavlja, da pomilovanja vreden rod ima prestajati marsikakšno sitnobo. Nedavno je iz sorodstva neka ženska izstopila iz katoliške cerkve.

š O samonemških napisih v Celju, ki jih je določil celjski občinski svet 5. oktobra lani za napise, ki vise v zraku, je razpravljalo državno sodišče 16. t. m. Kakor znano, se je proti temu sklepu pritožil za slovenske hišne posestnike dr. Hrašovec. Pritožbo je zastopal dr. Lennoch, ki naglašja: Sklep celjskega občinskega sveta krši enakopravnost, lastniško pravico in pravico o izražanju svobodnega mnenja. Sklep je tudi nepostaven, ker je slovenščina na Štajerskem deželno priznani jezik.

š Za župana v Ptujju je zopet izvoljen Jožef Ornič in za njegovega namestnika J. Stendte.

š V slovensko posest je prišel »Hotel Alwies« v bližini Maribora. Kupil ga je finančni komisar g. dr. Povalej za 50.000 kron.

š Nemško šolo v Hrastniku so te dni blagoslovili. Nemci se bahaajo; da je polovico otrok iz slovenske šole pridobljeno za nemško šolo.

š Konkursa. Okrožno sodišče je dovolilo otvoritev konkurza čez premoženje Jožefa Haukeja, izdelovalca črnih in masti za čevlje in čez premoženje znanega trgovca s papirjem in galanterijskim blagom A. Platzerja v Mariboru.

Ljubljanske novice.

lj C. kr. komorni virtuozi Fran Ondriček koncertuje v Ljubljani dne 27. t. m.

lj Zgradba »Katoliške Tiskarne« je dovršena do strehe. Tem povodom plapolajo zastave z veličastne zgradbe.

lj Prenapolnjena gimnazija. I. državna gimnazija je tako prenapolnjena, da za še en vspretni VI. razred ni bilo več prostora. Dikake so morali premestiti na II. državno gimnazijo.

lj Koncert društvene godbe v »Unlonovl« vinski kleti bo danes zvečer. Začetek ob osmi uri. Vstopnina prosta.

lj Nezgoda v višji dekliški šoli. V višji dekliški šoli se je razpočil kotel. Škode je 2000 do 3000 K.

lj Deželni šolski svet je dovolil, da smejo poučevati na ljubljanski višji dekliški šoli profesorji Franc Orožen, dr. Franc Ilesič, dr. Ivan Orel, godbeni učitelj Anton Dekleva in učitelj telovadbe Jožef Gorečan v šolskem letu 1907/08.

lj Umrl je g. Jurij Prosinagg, brat gospe Gnezde, lastnice hotela »Pri slonu«.

lj Pošne nabiralnice menja zdaj poštna uprava. Dobili smo tudi dve novi nabiralnici in sicer eno pri Šentpeterski vojašnici in drugo ob vogalu Sokličeve hiše v Jeranovih ulicah.

lj Slab prijatelj. Delavcu Antonu Ahčinu je bilo včeraj jutraj ukradenih iz stanovanja v Cerkenih ulicah, med tem, ko se je umival v kuhinji, 40 kron. Ko so osumljenca, ki je že predkaznovan, prijeli, je ta tatvino tajil, konečno pa priznal, da je denar ukradel in ga skril pod oškodovalčev kovčeg, kjer so ga tudi dobili. Storišca so fotografirali in izročili sodišču.

lj Vojaški sunknji se bi bil rad odtegnil 18-letni delavec Jožef Golobič iz Semiča s tem, da je hotel pobegniti v Ameriko. Na Južnem kolodvoru ga je pa službojuči policijski stražnik izsledil in aretoval. Izročili so ga sodišču.

lj Španski sleparji z zakladi so zopet na delu in prav pridno pošiljajo pisma tudi našim premožnejšim rojakom. V teh pismih jih prosijo pomoči, da rešijo svoj kovčeg, ki je v sodnijskem varstvu in v katerem je skrivno predalce z večjim zneskom; pisec teh pism, da je radi konkurza zaprt in da ima svojo mladotoletno hčer v nekem zavodu na Španskem. Kdor mu sede na ta lim in odgovori z določeno brzojavko, dobi drugo pismo, v katerem se pozivlje, naj pride naslovljenec na Špansko, da plača globo in sodne stroške v znesku 8.000 do 9.000 kron, ker sicer se njegovi uradni hranjeni efekti prodajo. Pri tem bi se seveda našel skrivni predal v kovčegu s čekom, glasečim se na 125.000 frankov, in pa potrdilo, da ima na neki francoski železniški postaji shranjen drug kovčeg, v katerem je v gotovini 800.000 frankov v francoskih bankovcih po 100 frankov; on in njegova hči pa bi izgubila vse svoje imetje. Za uslugo se obljublja tretjina na ta način rešenega denarja. Da se pa žrtev lažje preslepi, je takim pismom često priložen tudi časniki izrezek o aretaciji jetnikov, dalje ponarejena obsodba in pa uradno potrdilo o shranjenih efekti. Seveda mora ostati vsa zadeva skrajno zapurna in strogo tajna. Kdor dobi kako tako ali slično pismo, naj je nemudoma nese z ovitkom vred na policijo, da se slepar tem lažje izsledi.

lj Umrla je v hiralnici rudarjeva vdova Marija Strajhar, stara 76 let.

lj Semen. Dne 16. t. m. je bilo na teden-ski sejm prignanih 114 volov, 92 krav in telet, skupaj 206 glav. Kupčija je bila slaba.

lj Konj si zlomil nogo. Ko je včeraj popoldne hotel izvoziti gospod Anton Grašič odpeljati iz Figovčevega dvorišča rekrute v vojašnica, so prišle vajeji konju pod rep, naker je konj udaril nazaj in zadel ob voz. Udarac nazaj je bil tako močan, da si je konj zlomil nogo. Vsled tega je moral Grašič oddati konja konjaču in ima 400 K škode.

lj Tatvina kolesa. Gospodu Oskarju Evglischu, inspektorju na državni železnici, je bilo ukradeno izpod podstrešja na Erjavčevi cesti št. 4 kolo (Waffenrad), vreden 50 K. Tat je še neznan.

lj Z rešilnim vozom so prepeljali včeraj v deželno bolnišnico snažilca oken Franca Jerasa, ker je bil obostreljen v desno lice s flobert-puško. Jeras se je pogajal z nekim pomoznim uradnikom in z nekim urarjem za ceno floberta, nakar se je ta sprožil in je krogla zadela Jerasa v lice.

lj Neprevidnost. Včeraj popoldne je pripeljal posestnik Ivan Kocmur iz Peščenjaka pri Višnji gori v Ljubljano drva, katere je izložil na Starem trgu potem pa zapeljal prazen voz pred trgovino g. Petkosiga. Nato je pripeljal mimo električni voz, ki je zadel v Kocmurjevega in ga porinil naprej tako, da je oje Kocmurjevega voza zadelo v Petkosigovo izložbo, kjer se je razbila šipa, vredna 80 kron. Gospod Petkosig je bil zavarovan.

Razne stvari.

Grozna eksplozija v Fontanetu. Ameriško mesto Fontanet je zadela grozna nesreča. V praharni je eksplodiral namreč smodnik. Zletelo je v zrak 40.000 smodnikovih vreč. Pok in tresenje zemlje so čutili 100 km. daleč. V okrožju 20 km, ni ostala cela niti ena šipa. Okoličanske hiše so malone vse poškodovane. Ubijih je bilo 35, ranjenih pa 600 oseb. Po prvi eksploziji je prihitelo na pomoč veliko ljudi. A prvi je sledila takoj druga eksplozija, ob kateri je izgubilo življenje veliko ljudi. Požar se je tako hitro širil, da je zgorelo v ognju mnogo oseb. Podrla se je pol ure od kraja nesreče ležeča šola. Ranjenih je bilo 50 otrok. Fontanetske hiše so razvaline. Brez strehe je do 2000 oseb.

Velika poverjenja v Bukovini. Črnoviško finančno ravnateljstvo je zasledilo velika davčna poverjenja. Erar je izgubil do devet in pol milijona kron. Zemlišča so se namreč prodajala, ne da bi to bili naznanili davčni oblasti, ki je izgubila za to predpisane pristojbine. V zadevo je zapletena poleg mnogih zasebnikov tudi gališka akcijska hipotetna banka.

Telefonska in brzojavna poročila.

CESARJEVA BOLEZEN.

Dunaj, 17. oktobra. Danes je cesar vstal ob pol 6. uri jutraj. Spanje je vladar imel dobro, le kašelj ga je semtertje močno mučil. Dopoldne bolnik ni imel mrzlice, katar je tak, kakoršen je bil. Vsi naznani obiski so odpovedani. Odpovedan je tudi obisk norveškega kralja, ki je napovedal svoj obisk na prihodnji mesec.

SLOVENSKI KLUB.

Dunaj, 17. oktobra. Slovenski klub je imel takoj po včerajšnji končani seji poslanske zbornice posvetovanje o političnem položaju. Referentom v nagodbenem vprašanju je bil izbran dvorni svetnik Fran Suklje, ki poroča v klubovi seji v ponedeljek, dne 24. t. m. — Klub je sprejel z zadovoljstvom v vednost, da je zgradba belokrajinske železnice (Novo mesto-Metlika-Karlovac-Knin) zagotovljena in da se ista izvrši v nekem treh let. Konečno se je pečal klub z raznovrstnimi peticijami.

POTOVANJE JUGOSLOVANSKIH POSLANCEV V BUMIPEŠTO.

Dunaj, 17. oktobra. »Zveza jugoslovanskih poslancev« je sklenila odposlati odposlanstvo v Budimpešto, ki naj stopi v zvezo s srbsko-hrvaško delegacijo ogrsko. Odposlanstvo »Zveze jugoslovanskih poslancev avstrijskega državnega zbora« tvorijo sledeči poslanci: izmed Slovencev Ivan Hribar in dr. O. Ribač, izmed Hrvatov dr. Tresič-Pavičič (čista stranka prava;dalmatinski otoki), izmed Srbov Mihajlo Bjeladinovič (neodvisen, Kotor). Iz kroga poslancev »Zveze« se nam javlja, da ima to potovanje zgolj informativen značaj, razgovor o danem položaju. Poslanci so odpotovali v sredo zvečer v Budimpešto in se utegnejo vrniti že danes, v četrtek zvečer, zopet na Dunaj nazaj.

DRŽAVNI ZBOR.

Dunaj, 17. oktobra. V današnji seji državnega zbora je vložil poslanec Pogačnik interpelacijo v zadevi uvedbe več vlakov na progi Ljubljana-Trbiž in Jesenice-Boh. Bistrica, za zboljšanje vozov in za ustanovitev inspektorata na Jesenicah ter za razširjenje kolodvora v Kranju še pred otvoritvijo železnice Kranj-Tržič.

Dunaj, 17. oktobra. Dr. Žitnik je vložil nujni predlog za pomoč po povodni oškodovanim občinam na Notranjskem, isti poslanec je vložil nujni predlog, da dobe, kjer je pomikanje krme, krmo za živino. Dr. Susteršič je vložil nujni predlog za pomoč po povodni oškodovanim v ljubljanski okolici.

Dunaj, 17. oktobra. Državni zbor bo najprej rešil nuje predloge, da napravi prostor drugemu delu. Danes razpravlja državni zbor o nujnem predlogu glede prometnih razmer.

BOJI NA REKI.

Reka, 17. oktobra. Včeraj je bilo napadenih na Reki zopet več hrvaških novincev, ki so se pripeljali na vozeh, okrašenih s hrvaškimi trobojnicami. Novinci so imeli tudi boj s policijo, ki je hotela vse hrvaške zastave konfiscirati.

DEFRAVDACIJE V NIEMCIH.

Osek, 17. oktobra. Radi konkurza okrajne posojilnice v Niemcih, katere ravnatelj je pobegnil, so aretirani ravnatelj brat Filip Živkovič, načelnik nadzorovalnega sveta šolski ravnatelj Podrogovič in knjigovodja Filipovič. Vsi trije so oddani sodišču.

== priporoča svoje **izborno pivo.** — Specialiteta: **„Salvator“** (črno pivo a la monakovsko). ==
Zaloga Spodnja Siška (telefon št. 187).

ki je dovršil gimnazijo, išče primerne službe.

Odgovorni urednik: **Mihael Moškerc.**